

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

VII. De Commvnione Evcharistica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

extra eam est personaliter; Nam ille motus astruit solam efficaciam Communionis cum Sacramentariis.

AD III. Etiam extra usum Cœnæ distribuitur, cum sit vbique in omni re, quam distribui contingit.

VII DE EVCHARISTIA SACRAMENTO seu COMMUNIONE.

QVÆSTIO LVI.

Eucharistia an sit Res Permanens; an Actio transiens?

LVTHERO Martinus Bucerus, teste Cochleol. 3. Miscel. tract. 8. anno 1536. persuasit, In Eucharistia non esse Corpus Christi, nisi dum sumitur: ac proinde Sumtionē propriē esse Sacramentum. Rati, sic Lutheranos & Zwinglianos reconciliandos fore. At irrito euentu. LVTHERANI, Melanchthon, Brentius, Kemnitius, &c. Item CALVINIANI cum Caluino, Inst. l. 4. c. 18. §. 37. 39. Martyr lib. contra Gardin. &c. idem attulerunt commentum; quod ad Orthodoxam Eucharistię Adorationem illud valere destruendam cernunt.

CALVINVS tamen, Martyr, & Illyricus volunt, tunc solum esse Sacramentum, cum acta sumitur: Vt Baptismi aqua, dum affunditur: Non, dum ad ægros defertur.

LVTHERANI v. d. vt Kemnitius (quo S. Patrum eludat testimonia) volunt esse etiam, dum ad ægros defertur, in mediā Cœnā; Quodam quoque post triduum manere aiunt Sacramentum.

SVADENT istis. 1. Quia sic Institutio est facta. 2. Sicque est cum Baptismo. 3. Nec S. Patres sunt alieni. II. Caluinus *Qui sic faciunt*, sc. asserunt Euch. *habent Veteris Ecclesię exemplum; Fator. Verum in re tanta, in qua non sine magno periculo erratur; nihil su-*

tius est, quam veritatem sequi. III. Kemnitius ea vult S. Patrum testimonia admitti, que dicunt statim à Cœnā missum Sacramentum ad ægros. IV. *Idem.* Alii Patres errarunt: 1. Sed quia ex simplicitate; ignosci potest: 2. Alios cum his non consensisse ad asseruacionem Euch. ideo Consuetudinem non fuisse Vniuersalem. 3. Et sicubi fuit, abrogatam esse. 4. Demum asseruatam esse ad manducationem, non ad superstitionem.

AUTOR. Eucharistia planè est Res permanens; non Actio transiens. Docent id verba Institutionis: *Hoc est enim Corpus meum.* I. Hoc dictum fuisse Verum necesse est; at ante manducationem dictum fuit. II. Fuit dictum, vt causa manducationis: q. d. ideo *manducate; Hoc est ENIM Corpus meum*: scilicet, maximum Sacramentum; eoque sanctius motiuum, Præceptum est, *Manducate: Simul Hoc est enim Corpus meum Exhibito Rei est; Non Promissio, vt Caluinus finxit: Hæc enim futuri est, non præsentis boni.*

III. Benedictio, rem communem faciens benedictam & sacram, est Actio per se perfecta; cuius Opus est Res rerum sacrarum sacratissima Corpus Christi: 1. Cor. II. *Panis, quem frangimus, nonne Communicatio est. &c.* At istud est permanens, ad Communionem manducandam ordinatum, duratq; dum species perdurant; quibus corruptis, esse desinit.

IV. *Manducate*, præcepit; sed non addidit, continuè post Benedictionem *Manducate*: quod ergo Verba Institutionis non definiunt tempus manducandi; ecquâ Scripturâ Sacrà docete definiunt Sæctarii, Manducandum esse simul ac benedictio facta est? Vnde docent; Benedictionem, & Manducationem vnâ esse Actio.

Actionem Cœnæ debere? Nos duas esse docemus, Benedictionem, Sacrificii; Manducationem, Sacramenti.

V. *Accipi, Benedici, Frangi*, sunt Sacrificii, seu, ad Esse Sacramenti faciūt. *Distribui, & Manducari*, ad Usū Sacramenti spectant; Atqui Essentia rei, & Usus eiusdem nullam habent necessariam connexionem: ergo neque in hoc Sacramento. Proinde diuerſæ sunt actiones Rei permanentis tam extra Usū, quam in Usū præsentis. Iam ut essentia illius est accidentarius; Usus manducationis ita & Reseruatiōis, Supplicationis. &c. est; ut sine quo sit Res nihilominus permanens ac per se subsistens. Hactenus ex Institutione probatio ducta est.

VI. Iam Baptismi & Eucharistiæ disparitas docet eandem Permanentiam. Quia in Baptismo non est Res permanens; sed Actio, quæ sit & dicatur Sacramentum: at in Eucharist. non est Actio, sed Res permanens, quæ sit Sacramentum. *De Baptismo*: quia non Aqua est Sacramentum sola; Non Forma super Aquam dicta; sed Actio per hæc circa baptizandum. Liquet. *De Eucharistia* verò: 1. Quia, *Modus loquendi* omnium is fuit, ut nemo Fractionem, aut Benedictionem, aut Distributionem, aut Manducationem, vocarit Eucharistiam; sed rem permanentem; Ut Iustinus, Panem sanctificatum, Cibum. &c. Quem dicunt Patres offerri, Confici, Portari. &c. quæ conueniunt Rei permanenti, non Actiōi: Quem conferunt etiam cum Verbo Incarnato. &c. 2. Actio nulla est, cui tota ratio Sacramenti conueniat: Nam *Manducatio* est suscipientium; at horum actio non constituit Sacramen-

tum. *Benedictio* seu *Consecratio* est Ministri, qui facit esse Sacramentum; sed non est ipsa illud. *Fractio & Distributio* non sunt signa gratiæ inuisibilis; ergo nec Sacramenta. At *Pani Consecrato*, ut rei permanenti, patet conuenire definitionem Sacramenti: ergo & est Sacramentū VII.

Docent idem S. Patres apud *Bell. l. 4. c. 4.*

DICO AD I iam liquet ex dictis.

AD II. Idagat ipse, quod rectè iudicandum: at contra it.

AD III. At istud solus dicit S. Iustinus: reliqui Asseruatiōem quoque iubēt, aut docent. 2. Christus nec detulit ad absentes Eucharistiam, nec iussit: unde iubet Kemnitius? &c.

AD IV. 1. S. Cyprianus corripit rudes Sacerdotes, ex simplicitate errantes contra Usū communem. 2. Mentitur alios Communi Consuetudini non consentisse. 3. Abrogatam fuisse etiam mentitur: Itemque & 4. Asseruatiōem Eucharistiam ad māducationem solam. *Bell. c. 15.*

QVÆSTIO LVII.

Ecqua debita sit Eucharistia Materia Panis?

LUTHBRANVS Illyricus *Cent. 11 cap 8* Schismaticorum in hoc & Latinorum ita d. tribuunt etiam det Græcis. Hæc Lutherani & Zwingliani fermentatum putant apertorem azymo.

CALVINVS *Inst. l. 4 c. 17. § 4*; ita 1. Sum deque esse utro utaris. 2. Fermentatum sum durasse à Christo ad annum 125. 3. Alexandrum Papam instituisse azymum. Sic & Kemnitius *par. 2. ad Seb. 22 c. 7* Calvinista hinc fermentato utuntur omnes: Ut & Graeci Schismatici.

SVADENTISTIS. 1. Matth. 26. *Non in die festo. &c. sc. Paschæ. Marc. 15. Ioseph syndonem*

ne mercatus est; Mulieres, *Luc. 23.* paratūt aromata. Iudæi criminalem causam egerunt: quæ in festo vetita. *Ioann. 13. Ante diem Pascha.* *Ioann. 18. Non introierunt prætorium, ut manducarent Pascha.* *Ioann. 19. Erat autem parasceue Pascha.* Ergo die profano Cœna peracta est in fermentato.

2. Patesita docent ex *Deut. 16.* Agnum immolandum ad Vesperam luna XV. ergo Dominus XIV. cœnauit in fermento.

3. CALVINUS. Primitiua Ecclesia vsque ad Alexandrum vsa est fermentato in Cœna.

4. *Græci.* Dominus accepit Panem: at azymus non est panis: Et azyma, Iudæorum est; proinde in hac Cœnare est Iudaizare.

5. Pentecoste celebratur die quinquagesimo ab secunda azymorum: at eo anno venit Pentecoste in Dominica; ergo & secunda azymorum: ergo prima fuit feria VI. proinde Dominus cœnauit in fermento feria V.

AUTOR. Panis Azymus est Eucharisticus; vt in quo Dominus cœnauit Luna XIV. ad vesperam feriae V. cum qua incepit Luna XV. feria sc. VI. solennis Pascha. 1. Sic testis S. Scriptura in meo *Antichristop. 3. q. 23.* 2. Omnes ferè S. Patres dicunt Christum celebrasse Pascha die XIV. vesperi, captumque noctu; testibus Euangelistis, *Ioann. 13. Ante diem festum, sc. Luna XIV. sciens Iesus. &c.* pridie Passionis. *Ioann. 18. Nobis non licet interficere, sc. ob festum diei XV. feriae VI.* Ita Patres Chryl. Cyr. Aug. &c. 3. S. Patres dicunt occisum Christum ipso die solenni Pascha Luna XV. at hæc cœpit pridie vesperi, sicque *Gen. 1. Factum est vespere & mane dies primus.* 4. Asiani egerunt Pascha cum Iudæis: (teste *Cœcilio Nicano.*) Luna XIV. ad vesperam: vt & iudaizantes Quartodecimani. 5. Orthodoxi ideo, si Luna XIV. veniebat in Dominica, dicebant Pascha in se-

quentem Dominicam; vt & hodie; ne iudaizemus.

DICO AD I. Fuit ea quorundam sententia: at altera vicit, vt in festo crucifigeretur. Opera autem pietatis non prohibita erant in festo; sed seruilia, & in Sabbato maior quies erat præcepta, quàm in festo. Luna XIV. autem erat *Ante diem festum* artificialem, sc. feriae VI. Et hæc XV. immolatos boues & oves manducabant Sacerdotes; qui Pascha sunt, *Deut. 6.* Agebantque eadem paraceuen in paschâ, sed non ante pascham: nam ad Sabbathum ea agebatur: *Ioann. 19. Propter parasceuen, ne remaneret in cruce Sabbatho.*

AD II. Quidam Patres, ad vesperâ, sc. mundi, intelligunt. Quidam Lunæ XV. vesperam; quâ & agnus typicus, & Christus est immolatus; qui pridie, initio Lunæ XV. finitâ XIV. cœnarat.

AD III. Dicit: at nullo docebit auctore; nam fingit. Leo IX. acerrimus Lunæ XV. defensor vsus Ecclesiæ inde à S. Petro reperit; non ab Alexand. I. cœpit, qui sedit anno 121.

AD IV. Rebus iisdem vt cum Iudæis, non est iudaizare; sed eodem vt ritu & fine.

AD V. Pentecostes dies numerandi sunt à primo die profano azymorum: proin, si secundus azymorum incideret in Sabbathum, tunc à tertio numerabatur: Et sic accidit anno Christi passi.

QVÆSTIO LVIII.

An Materia Vini sit miscenda Aquâ ad S. Synaxin agendam?

LVTHERANI & Calvinistæ, ecu Armeni, nero meracissimo vtuntur in Cœna,
Qq abf-

absque aqua. Lutherus l. contra Regem Angliæ, anno 1512 fatuos vocat aquam vino miscentes: cum sit merum sumentum humanum; & pessimam habeat significationem. Kemnitius part. 2. in Sess. 22. Can. 7. ait esse indifferens; cum incertum sit, an Dominus vinum aquâ miscuerit: proinde miscere nil necesse esse; nec præcipi ab Ecclesia posse.

CALVINISTÆ aiunt, ut Richerus, esse hæreticos, sacrilegos, falsarios, qui miscent aquam, & sua commenta Evangelicæ puritati.

SVADENTISTIS. I. Lutherus & Kemnitius. Quia pessima est significatio, Isa. 1. Vinum tuum mistum est aquâ, id est, ait Hieron. Verbi sinceritas corrupta est. 2. Quia, quod ex latere Christi fluxit Sanguis & Aqua; ratio non probat miscendam aquam in calice: quippe significat Baptisimum & Eucharistiam, ait S. Ang. tract. 120. in Ioann. Vide Geneal. p. 3. q. 14.

AUTOR. Miscere vinum aquâ in Sacramento Calicis, probabilius non est de necessitate Sacramenti: etsi improbabilius pauci esse aiant: Attamen, non miscere, grande peccatum est. 1. Quia Dominus vinum aqua mistum consecrauit: (quod probabile Kemnitio pro more nationis. Malè) Nam sec^o fert Traditio. Scriptura enim solius Calicis meminit, non vini, non aquæ. &c. Nisi ibi: Non bibam de hoc genimine Vitis. &c. quod dixit Dominus ad esum agni; non ad Eucharistiam; secundum potiore Patrum sententiam. Traditio autem constat ex Liturgia S. Iacobi in Cone. Trullano: non ex Clementis Const. l. 8. cap. 17. ex Irenæo, Cypr Basil. &c. qui ex omni natione, misturam non tribuunt mori nationis, ut Kemnitius.

2. Quia, Ioann. 19. Ex latere Christi

exiit sanguis & aqua. Chrylost. hom. 24. in I. Corinth. Quid est in Calice? Quod ex latere fluxit. August. Ambros. &c. 3. Quia Eucharistia significat V. nionem Christi cum Ecclesia, ut vini cum aqua. Sic Cypr. Euseb. I. 18. &c. 4. Quia Eucharistiæ typus fuit, non solum Genes. 14. Panis & Vinum Melchisedech: sed etiam aqua Petræ, 1. Corinth. 10. Ita Ambrosius, Euseb. 5. Quia significatur sic duarum in Christo naturarum Vnio. Sic Niceph. l. 18. c. 15.

DICO AD I. In Scriptura res eadem sæpe contraria significant; ut Gen. 49. Carulus leonem Iuda. Apoc. 5. Vicit leo de tribu Iuda. Contrà, Pla 90. Conculcabit leonem. Ita hic.

AD II. Ista significant rectè: & etiam significatur per mixturam calicis eadem profluxio sanguinis & Aquæ. Quæ obstrepunt alia, liquent ex dictis.

Q V Æ S T I O L I X.

Qua FORM A conficitur Eucharistia?

LUTHERO-CALVINISTÆ in hoc contentiunt, ut Ecclesiæ Catholice sententiam non integè admittant. Cetera, dissentiant.

LUTHERANVS Martin. Bucerus in Mart. 14. verba Institutionis recitari necessarium negat: Quod Sacra Scriptura non id doceat vel iubeat: Habentque sectatores, teste Kemnitio part. 2. Exam. ad Sess. 22. Can. 1. Kemnitius ibi d. ista: 1. Totâ Institutionis descriptio pertinet ad formam: proinde Papistæ eam mutant. 2. Sola Christi verba sunt recitanda: At Papistæ multa permiscunt: 3. Consecratio fit à Deo per os ministrum: At Papistæ volunt eam opus esse hominis consecrati. 4. Verba ea non debent recitari solum historicè, ut Calvinistæ volunt; nec magicè, ut Papistæ: sed quasi quæ, operante Deo, sint efficacia ad faciendum, quod loquantur: sic, ut verba ea fiat inuenerunt Deo, ut non ministrum: Et sic efficacia sunt, ut obis.

annunciant, certosque reddant, distribui in Coena verum Corpus & Sanguinem Christi. Ita & Bucerus.

CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 17. §. 19. Verba recitari vult per modum concionis seu lectionis, ad instruendam fidem; non ad consecrandum elementum. LUTHERVS *l. de Capt. Bab.* c. 1. de *Bapp.* parum referre ait, quibus verbis Sacramentum conficiatur; modò adsit fides accipientis illud: Ed, quòd Sacramenta consistant in promissione; quæ non accipitur, nisi fide. Calvinus itaque iubet præegi cœnatis, ex *1. Cor. 11.* Institutionem.

SVADENT istis. 1. Calvinus. Dominus dicens, *Accipite.* colloquebatur Apostolos, non panem: ergo referuntur non ad hunc consecrandum, sed ad instruendos illos. 2. Nusquam scriptum, recitari oportere. 3. Papiæ multa adjunct, & detrahunt istud: *quod pro vobis tradetur. &c.*

AUTOR. Eucharistica Forma hæc est ipsissima: *Hoc est enim Corpus meum. Hic est enim Calix Sanguinis mei.* I. *Contra Lutheranos* quatuor sunt certa. 1. Dominus pronunciauit hæc: testibus *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Paulo 1. Corinth. 11.* 2. Dominus iis Consecrauit: testibus eundis S. Patribus & Theologis: *Item:* Si alio modo consecrari voluisset; alio modo docuisset: At nõ Prædicauit: nil recitari iussit; nisi *Hoc.* Vnde, Sacerdos in persona Christi consecrat: ideo non dicit, *Hoc est Corpus Christi;* sed *Meum:* Quæ repetitio verborum Christi, est Consecratio per verba Christi, non per solam Voluntatem Christi, vt Lutherani volunt. Nam solâ voluntate consecrare, non est Ritu Sacramentali, sc. visibili aut sensibili: talem autem instituit Ritu pro Sacramento. Quod sine Tali facit per solam inuisibilem Voluntatē, id miraculum est. Sicut Magdalenam absoluit. 3. Dominus præcepit hunc

Ritu: *Hoc facite,* in Re, & in Verbis: Sicut & quoad Baptismum, Pœnitentiam &c. Nusquam enim dixit: *Dicite, Ego te Bapizor aut Absoluo &c.* Id quod Bucerus postulat expressum. 4. Dominus vi horum verborum Consecrationem transubstantiauit. Quia nisi Corpus & Sanguis Domini verè *Hoc* fuisset, Verba falsa fuisse oportuit. Vnde Apostolicus ritus est ex Traditione, post Consecrationem continuo Demonstrate Rem adorandam scilicet, Iesum Christum. Hinc Græci ea verba clarè proclamant, & populus respondet, *Amen,* ac adorat.

II. TRADITIO id docet, ea Verba dici ad Panem & Vinum Benedicendum; non ad Instruendum populum: vt *Lutherani & Calviniani* volunt. Patet ex Liturgiis Clementis, Iacobi, Basilij, Chrysostomi, Ambrosij, ex Romana, quæ Sancti Petri esse censetur. Vnde Caluini ritus recitatorius, est omninò nouus, antè inauditus. *Item:* Sancti Patres dicunt Corpus Domini fieri Mystica prece, solenni benedictione, gratiarum actione: ceu ante & post hæc Verba factum in Missa.

GRÆCORVM Refutationem vide in mea *General.* p. 3. q. 15. Ex his ad Suasio: nes contrarias liquet responso.

DICO AD I ramen. Quod in Basilij Liturgia post, *Accipite. &c.* dicitur *Fac Domine panem istum Corpus Christi: &c.* oratio est, vt in nobis fiat cibus ad vitam, non ad iudicium. Similia vidè apud *Bellarmin. libr. 4. cap. 14.* de Additione, Detractione, Transpositione, &c. Logi; nugæ nugarum.

¶

Qq 2 Quæ

QVÆSTIO LX.

Minister Eucharistia quis?

LUTHERVS *l. de Capt. Baby. c. de Ord.* vult omnem baptizatum habere officium Consecrandi Eucharistiam; neminem tamen id usurpare debere, nisi legitime vocatum. Putat enim Ordinationem solum necessariam ob discipulatum Ecclesie & Ordinem; *libr. de abrog. Missa.* LUTHERANI, vt Kemn. &c. timide assentiuntur ei; ob euidenciam probationum Catholicarum; & ob duo Principia Lutherana, alioquin deserenda. Primum: Sacramenta non operari, nisi excitando fidem; proinde non penderè a qualitate ministri. Secundum: In ordinatione non imprimi Characterem, da ique solum officium, non potestatem nouam; proinde qui hodie Minister est, cras nullus erit.

CALVINVS *Instit. l. 4. c. 1. §. 22. & c. 3. §. 10. &c.* præfractè negat ratum esse Baptismum, aut Cœnam, si ab alio, quàm publico ministro, detur. Ita & Bullingerus, Zwinglius; licet hic antè secutus sit Lutherum. Lutherus autem Wiclesum superauit, timentem de finire, an laico fas ministrare Sacramentum?

AU^TOR. Necessè est ab ordinato Sacerdote confici Eucharistiam, vi huius, *Hoc facite*: sc. omnes Christiani manducate & bibite: soli Sacerdotes verò Consecrate, Sumite, Distribuite. Vide *Anti-christum* p. 3. q. 25. Ita docet Traditio firmata per Concilia Generalia quatuor Nicænum, Lateranense, Florentinum, Tridentinum. Per & S. Patres, S. Dionys. Eccl. Hierarch. p. 2 c. 5. *Nec ipse Sacerdos erit, nisi Pontificalibus officii ad hoc fuerit promotus.* Qui secus faxit, eum vocat S. Ignatius epist. ad Trallianos, infideli deterior. S. Clemens Const. l. I. cap. 31. *Omnia laicus sine Sacerdote aliquid tentans, frustra facit.* Idem l. 8. c. ult. Quia totis dictum Apostolis, *Hoc facite*, sicque ad alios eadem manauit potestas. Vnde Tertull. *libr. de præscrip.* ridet Marcionistas, quòd, quos hodie Clericos, cras habeant

Laicos: & hos Sacerdotalia ministrare. S. Cypr. l. 1. epist. 2. &c. negat esse apud hereticos Eucharistiam veram, cum non sit verum Sacerdotium. &c. *Bell. lib. 4. c. 16.* Proinde in nullo casu necessitatis licuit vnquam vlli consecrare, nisi Sacerdoti

QVÆSTIO LXI.

Qualis Eucharistia sumta sit Effectus, & sumenda Preparatio necessaria?

LUTHERVS passim tria asserit: 1. Effectum Eucharistia esse Remissionem peccatorum mortalium. 2. Non opus vacare culpis mortalibus; sed cum esse scripturam, qui plarium sibi conscius facinororum est. 3. Non opus Confessione ac Pœnitentia; sed fidem sufficere, quæ er. dat in Eucharistia sibi omnia esse remittenda. 1. 8. in Concione de præparat. ait: *Optima dispositio est, quæ pessimè es dispositus: tunc pessimè es dispositus, quando optimè es dispositus. Quia Christum non vult vocare iustos, sed peccatores; qui papisticis præparationibus se pollunt; &c.*

KEMNITIVS p. 2 Exam. Sess. 13. c. 2. 7. proponit primum Lutheri; secundum & tertium op. egredi præquerequit pœnitentia & pio. ositum aduersus di peccatis; vultque examinat. communicator. & Confessio Augustana.

CALVINVS *Instit. l. 4. c. 17. §. 40.* pugnatia asserit. 1. *Cibus hic sp. ritualis si in animam incidit malitiâ nequitiaque pollutam; manum illam ruina precipitat:* Proinde §. 41. fidem & charitatem requirit. 2. Contra §. 41. reprehendit nos, qui statum gratiæ prærequirimus; §. 42. Vult Cœnam remittere mortalia quæ nisi ad sint, frustra sumi. *Meminerimus ait, has S. epulas agrotis esse pharmacum. peccatoribus solacium, pauperibus largitionem: quæ si in iustis, diuinibus (si qui reperiri possent) nullum afferrent opera pietatum. &c. Cum in totum detur; intelligimus nos sine ipso in nobis plures mortuos esse.*

SVADENT istis. 1. LUTHERANI. 1. Lutherus. Quia non veni vocare iustos, sed peccatores. 2. Calvinus: Si peccata immunes accedere soli debeant; omnes at-
cebun-

cebuntur. 3. Kemnitius. *Hic est Sanguis novi Testamenti*, quod includit in se pactum remissionis peccatorum. Unde; *Qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* 4. Kemnitius. in Liturgiis sunt preces pro remissione peccatorum. Siquē venialia deleat; cur non posset & mortalia?

AUTOR. Eucharistia est principaliter, nutrire animas & præsruare à peccatis; non, peccata delere. Præparatio ad eam est Pœnitentia iusta. **I.** Scriptura teste in meo *Antichristo* p. 3. q. 25. 2. Traditione, Patrūque Consensu teste. Unde in Liturgiis Diaconus proclamans, *Sancta Sanctis*, infideles & Catechumenos exire, & in expiatis non adire Synaxin iubebat teste Chryl hom. 61. ad Antioch. Iustino in Apologia. 2. Cypriano, Ambrosio, &c.

3. **RATIO** suadet. 1. Euch. est Sacramentum à cæteris diuersum; ergo & proprium habet effectum nutriendi. Nam & *Lutheranis* Baptismi est ablere originale: Absolutionis, remittere actualia: *Calu.* verò est Baptismi p fidē remittere peccata per omnē vitā facta reliquā: Ecquid igitur Cœna opus ad remissionē? 2. Quia mos peruetus est post Baptismum continuò dare Eucharistiā, teste Cyrillo Ierol. in *Mytagog.* 3. Cū sola fides iustificet apud *Luthero* *Caluinistas*; quid Synaxi opus?

DICO AD I. Quos primum vocat *Christ*, iustificat; at dein seipso cibatur.

AD II. Ne arceantur, data potestas est remittendi prius peccata; quæ remitti absolutione certum est; at qui se sat digne disposuerit, certus est nemo.

AD III. Testamentum trifariam capitur; 1. Pro Voluntate testatoris. 2. Pro hæreditate cernendā. 3. Pro

instrumento literarum, quod est & signū Voluntatis, & causa ad eundē hæreditatis. Ita Eucharistia repræsntat mortem *Christi* passi, & applicat nobis meritum factæ remissionis, quam repræsntat in Commemoratione passionis.

AD IV. Prodest Eucharistia ad remittenda mortalia peccata nobis ignorata; Et ad persoluendam pœnam confessorum peccatorum. Et ad venialia dimittenda. Proin peccata mortalia potest delere Eucharistia; sed non est ad hoc primariò instituta.

QVÆSTIO LXII.

An Viraque Species sit necessaria sic, quò totus in ea sit Christus?

LVTHERVVS. D. claritione sermonis de Coena, *Non dixi, nec consuevi, nec est in sententia mea; ut unus, aut aliqui Episcopi propria autoritate inciperent alicui Virā que Speciem porrigeret; Nisi ita præciperetur in Concilio Generali.* 2. In *Affert.* art. 16. *Consultem mihi videtur nunc ut non modò per Concilium, sed quilibet Episcopus, etiam invito Papa, Christum secutus in Euangelio, rursus Viramque lactis daret.* 3. In formula *M. ille;* Si quod Concilium statuerat Viramque, nos nequaquam *Viramque* vellemus; sed in despectum Concilii ac statuti, aut *Vna*, aut *neutra*, & minime *Viraque* vti vellemus, *ma edictum vniuersis, qui ex potestate Concilii Viraque vterentur.* *Cochleus* in *Septuaginta* c. 23. notat 36. *Lutheri* hac in re contradictiones.

II. *LVTHERVVS* in eadem declarat. ait. 1. Non necesse dari laicis *viramque.* 2. *Lib. Capt. Bapt. cap. 1.* Sacerdotes iure diuino teneri, ut dent *viramque*; Laicis tamen liberum esse, ut petant *vnā* *viramque*, aut *neutrā*. 3. In *Affert.* art. 16. Qui *viramque* nequeunt impetrare, si omittant desiderare, impios esse. *LVTHERVANI* vigent necessitatem *Viramque*.

SYASIONES vide infra quæst. 65. **III.** *LVTHERVVS*, **AN TOIVS** **CHRISTVS** sit sub *Viraque*, variat. 1. *Affert.* art. 16. ait, Totum esse in qualibet. 2. In *Inform* ad amicū, idem *Concomitantiam.* 3. *Lib. ad Waldenses*, frustra se torqueret aliquos ait, & dissimulat quæstionem. 1. *LVTHERVANI*, ut *Hehusius* negat *Concomitantiam*; *Harmelmannus* ait esse diabolicum inuentum; *Illyricus* item &c. 2. *Alii*, ut *Brennus*, in *Confess. Wittenb.* Kemnitius, &c. Totum esse aunt in qualibet specie:

Qq 3 si que

neque dicere coguntur ob Vbiquitatem suam. 3. Alii, ut Lutherus passim, MELANCHTHONVS. 10. Confess. Aug. hanc questionem dissimulant.

4. CALVINVS cum suis Concomitantiam & ridet, & impugnat. *Inft. l. 4. c. 17. §. 18. 35. 47.*

SVADENT istis. I. CALVINVS. Quod obtendant Concomitantiam. nimis frivolum est; cum symbola, quibus includuntur, ita distincta sint. 2. §. 31. Si sua illa Cocomitantia negetur, quid facient? Quis sanus & sobrius Christi Corpus Christum esse sibi persuadeat? 3. §. 24. Dominus panem ostendens Corpus suum esse dicit: Calicem dnm ostendit, Sanguinem vocat. Humana rationis audacia contra reclamatur, Panem esse Sanguinem, Vinum esse Corpus. Ac si Dominus nulla causa Corpus suum à Sanguine & verbis & signis distingueret. Et unquam fando audicium esset, Corpus Christi aut Sanguinem Deum & Hominem appellari? Sanè si designare se Totum voluisset, dicere poterat, Ego sum; non autem, Hoc est Corpus meum.

AVTOR. Christus totus est in qualibet specie. 1. Sic tria Cœcilia Generalia, Constantiense, Florentinum, Tridentinum, ex euentia S. Scripturæ quam videt in meo *Anti-bristolop. 3. q. 26* 2. Sic vniuersalis Patrum Consensus; B. Andreas ait: Agnum immaculatum quotidie immolari, & à populo māducari. Origenes: Illi dicimus, DOMINE non sum dignus. Hilarius ait: Manducatione fit, ut Filius Dei in nobis sit. Cyr. Ierosol ait, Nos esse Christophoros: summum Regem sumi; caue ne in terram excidat. &c. Quare qui Concomitantiam negant, se cadaver timere afferant necesse est. 3. Miracula crebra Veritatem Totalitatis attestantur.

DICO AD I. Symbola sunt distincta, non ideo: amen & Res: nisi quod Res diuersæ significantur.

AD II. Negentur & S. Scripturæ, & Patrum consensus, &c.

AD III. Mendacia fundit, nos dicere, Panem & Sanguinem, &c. Corpus Christi esse Deum. Denique dixit, Hoc est Corpus meum; non Ego sum; quia id expressit, quod signo representabatur.

QVÆSTIO LXIII.

An tota Ratio Sacramenti sit in vna specie?

LUTHERANI sic ratiocinantur: Si panis & calicem sint duo Sacramenta; tunc fraudant Sacramentum, qui calicem negant. Si vnum sint; ergo dimittunt dant laicis, qui in conuiuio spiritali potum negant.

SVASIONES vide infra quasi 66.

AVTOR. Eucharistia trifariam consideratur. I. Ut pignus diuini amoris Sic in Vna specie conseruatur: quia totum Christum exhibet. II. Ut Sacrificium: Sic Vtraque necessaria est: quia id significat Christi passionem, ut cruenti Sacrificii imitatio, quæ sine effuso Sanguine signo non representatur. 2. Deinde in Sacrificio esse debet reipla, quod fuit in typo Melchisedechano. Ideo Vnus Ecclesiæ nunquam passus est Sacrificari in altera sola: *D. Th. 3. q. 83. art. 6.*

III. Ut Sacramentum; Sic in alterutra perfectè est tota ratio Sacramenti, ita *Concil. Trident. Sess. 21. Can. 3.* RATIO. Quia in vtralibet est Significatio & Causa gratiæ: quæ omni in esse Sacramentum debent.

I. Significatio vtriuslibet est *Refectio spiritalis*, at hanc proinde vinum solum, vti & panis solus significat: potestq; alterutra species dici pars, (sed Materialis) Sacramenti, sc. Christi totius. Itaque in Scripturis Esurire & Sitire iustitiam, *Matth. 5. Eccl. 24* Manducare & bibere, ut *Ier. 6. pro eodem ponuntur: teste S. Cyr. Serm. de*

de Cæna: Aug. in Pl. 103. 2. *Significatio v-
triuslibet est Vno fidelium: Sicut vnus pa-
nis, & Vinum è multis granis constat: Ita
Ecclesia. 2. Cor. 2.*

II CAUSALITAS par Vtriq; inest:
quia idem Christus totus Vtrobique: Vn-
de & quaq; species habet propria, Mate-
riam, Formam, Act. onem; vt neutra p̄-
deat ab altera, quin sit Sacramētum per-
fectum formaliter; non parziale, nisi spe-
cietenus materialiter. Ita Vniuersalis or-
bis Christiani ætatum omnium Cōsen-
sus. Prætulerunt ita typi, quorum hi istā,
vt Manna, Agnus, Panes propositionis:
isti alteram speciem præsignarunt: Præ-
qua petra. Nec duæ species Sacramenti
duo sunt Sacramenta; sed vnum; dum in
actione vna sumuntur ab Sacerdote:
Nisi sic diuideret eam actione, vt hanc
ante, istam post prædium sumeret: quod
nefas. Hinc patet solutio dilemmatis
superioris Lutherani.

QVÆSTIO LXIV.

*Par, an maior Vtilitas ex Vna, vel
Vtraq; capiatur sumta specie?*

LUTHERANI iuxta & CALVINIANI
contendunt, ex Vna minorem percipi.
SVADENT istis. 1. Caluini Inst. l. 4. c.
17. §. 47. Fraudatur populus magnâ fide. Si-
gnificatione: adeo clarius duæ, quàm vna
species significat Christum totum. 2. Ge-
orgii Casander. S. Patres tribuunt peculia-
rem effectum Sanguini Dominico. S. Ambr.
l. 5. de Sacram. c. 3. *Quotiescung; bibes, remis-
sionem accipis peccatorum et inebriaris Spiritu.*
S. Cyr. l. 1. epist. 2. *Quomodo docemus, aut pro-
uocamus eos Sanguinem suum fundere; si signi-
ficaturia Christi Sanguinem denegamus?* 3.
Ruardus Catholicus declaratandæ Veritatis

causa sibi obiicit: Altera species accedens,
Si auget gratiam: ergo utilis est: Si non au-
get; ergo verum Sacramentum non confert
gratiam, estque frustraneum.

AUTOR. I. Quem aduersarii fru-
ctum quærunt in Sacramentis, is tam in
Vna, quàm in vtraque datur; scilicet. *Fi-
dei excitatio & confirmatio.* Quòd velint
Sacramenta non aliter prodesse, quàm
significatione, & promissionem Dei re-
præsentante. Id q̄ magis videndo, quàm
manducando, obtinetur: cum mandu-
cando symbolum absumatur, videndo
manens repræsentet: Et Vltus quàm ga-
stus, sit spiritalior, adque intelligentiam
aptior.

II. Quem Orthodoxi fructum quæ-
rimus, perinde capitur ex vna; sc. *Gratie
collatio ad salutem.* Ioan 6 *Qui manducat
hunc panem, viuet in æternum.*

III. Tamen, (facita esse) plus gra-
tiæ ex Vtraque accederet sumenti; non
tamen necesse foret, nec expediret Vtrā
que dare omnibus. 1. Quia præstat al-
tero bono non necessario carere; quàm
Sacramentum periculo irreuerentiæ ex-
ponere. Hinc desit Ecclesia pueris Eu-
charistiam porrigere: Hinc Matrimoniu-
m & Ordo non omnibus expediunt. Et
præstat crebrò sub vna securè communi-
care; quàm rarè & periculosè sub vtraq;
Præsertim cum nihil ex duabus percipi-
atur, quod non capiatur ex Vna. Nece-
nim Significatio, sed Causalitas rem effi-
cit meliorem: vt supra.

DICO AD I. Absurdum est dicere
Fructum Sacramentorum consistere in
confirmanda fide, vt apprehensâ signi-
ficatione moueatur animus. Nam
sic rudiores parum, infantes nil utili-
tatis

tatis perciperent plus ingeniosiores, nō autem meliores sed hebetes.

AD II. Et si Deo Patri, & Filio, sua enique peculiaria tribuantur; non tamē idcirco de Sp. Sancto negantur: Ita & in speciebus est: Vnde iidem S. Patres alibi eisdem effectus Sanguinis tribuūt Corpori: Ambr. libr. 4. de Sacram. c. 5. *Qui manducavit hoc Corpus, fiet et remissio peccatorum.* Cyr. ibid. ait, Martyres muniri protectione Corporis Domini debere. Ita Col. 1. *Pacificans per Sanguinem Crucis.* Infrā: *Reconciliavit in Corpore Carnis.* Ad quod effectum eum tribuunt nō speciebus, sed Contento.

AD III. Similiter posset quis argumentari de particulis S. Hostiæ: At male. Nam non species, sed Contentum confert gratiam: hoc autem utrobique idem est. Et cūm utraque sumitur, est actio vna functionis perinde, ut cūm vna percipitur: sicuti & est Res vna vel sub mille particulis data.

Q V Æ S T I O LXV.

An Communio sub Utraque sit Præcepta à Christo?

L V T H E R V S, ut supra q. 62. Sæpius dicit, Permissio em esse diuinam, nō præceptum: L V T H E R A N I tamen, ut Kemnitius, &c. esse præceptum contendunt.

C A L V I N V S Inst. l. 4. c. 17. §. 17. ait. *Edictum aeterni Regis est, ut omnes bibant.*

S V A D E N T I S T I S. 1. *Melanct. in Apolog. Confess. Aug. & Kern.* In voce, *Fractio panis*, per figuram Intellectionis significatur & altera species: Vti & *Ioann. 6.* dum quater fit mentio panis solius. 2. *Kemnitius.* In *Emaus* sub Utraque communicatum est, teste *August.* *Verè in fractione panis Christum agnoscit, qui non sibi indicium manducat & bibit.*

Neque ibi dixit; *Hoc facite*, licet vnam porrexisset solam. Plura questione sequenti.

A V T O R. Utraque non est in præcepto diuino.

I. Quia typi plerique sunt de Vna: ut Lignum vitæ, *Genes. 2. 3.* Agnus Paschalis, *Exod. 12.* Manna, *Exod. 16.* Panis propositionis, *1. Reg. 21. Exod. 25.* Caro Sacrificiorum. *Et* sunt alia figuræ de potu: Non nos contendimus pro necessitate Vnius, ut pro duarum Sedarii. *Dei.* Melchisedechum obtulisse Deo panem & vinum constat: dedisse verò Abraham, non constat. *Adhuc*, aqua è petra data est sine cibo; non ideo Calix dandus est sine pane.

II. Doctrina, & exemplum Christi, & Vñs Apostolorum, docent Vnam esse dari. Vide in *Antichristo part. 1. tom. 1. quest. 26.*

III. Vetus & primitina Ecclesia vitam sub Vna Communionem testatur trifariam. I. Quia eam nunquam reprehendit, tum in Orthodoxis: tum vel in Manichæis: qui, teste S. Leone *Serm. 4. de Quadrag.* sub vna communicabant quòd vinum ducerent se esse Draconis & quòd negarent veram Christi passionem & mortem, & Sanguinis effusionem: vnde & signum in vino reiciebant. Nec Epiph. nec Augustinus, qui eos exagitauerunt, hoc in eis carperunt.

2. Quia moris erat Eucharistiam deferre secum domum, & sumere cūm libuisset. 3. Quia Manichæi, ut hæretici tegerent, sub vna cum Orthodoxis communicabant Romæ: teste S. Leone ibid. Qui & obseruari iussit eos, qui nunquam vini speciem sumerent.

IV. Ritus Ecclesiæ docent idem. *Pe. Affer.*

Afferuatio Sacramenti, Communicatio domestica, Communicatio infantum, Egrotorum, Laica, Communicatio ex Praefanctificatis. Vide Bellarmin. libro 4. cap. 24.

DICO AD I. Ista Historia sic coniungit Benedictionē panis cum Distributione, Receptuque Domini; ut nullus fuerit locus calici benedicendo ac dādo; Vnde nec locus figuræ est. Augustinus verò non dicit, Christum dedisse utramque; sed agnitum in fractione panis; & huius fructum fuisse agnitionem. Cætera ex dictis liquent.

QVÆSTIO LXV.

Quæ argumenta sunt Vrgentium Utramque?

TRIPPLICIA. 1. Ex S. Scriptura. 2. Ex S. Patribus. 3. Ex Ratione.

I. Ex S. SCRIPTURA I. Bohemi. IOH. 6. *Nisi manducaueritis Carnem filii hominis, & Biberitis, &c.*

II. Achilles, Lutheri, Buceri, Melancthonis, Caluini, Kemniti. &c. est Marth. 26. *Bibite ex hoc omnes.* Hoc non solis dictum Apostolis est. 1. Quia non dixit *Manducate ex hoc omnes.* quod prævideret futuros, qui dicerent, datum omnibus panem, non calicē. 2. Quibus, *Manducate, iis & Bibite* dictum: Si solis Presbyteris: ergo neutra licet laicis. Si laicis quoque dictum, ergo Utraque licet eisdem. 3. Quia pro quibus Sanguis fusus, iis dictum, *Bibite ex hoc omnes, Hic est enim Sanguis meus, qui pro vobis, & pro multis effundetur.* At fusus est pro omnibus.

III. CALVINVS Instit. 4. c. 17. § 48. &c. *Velim ad quinque postulata respondeant, quibus elabi non poterunt:* 1. Quo oraculo reuelatam sit vobis hoc Solis dictum Apostolis? 2. Cur ab Apostolis ad mille vsque annos sine excep-

ptione omnes fiebant utriusque symboli participes? 3. Cur de pane simpliciter dixit, ut ederent: de Calice, ut Omnes biberent? 4. Si Deus solis Sacerdotibus dedit utramque; quo iure datur nunc altera laicis? 5. Paulus traditionem declarat, Ut omnes promiscuè utroque symbolo communicarent.

IV. Iussit, *Hoc facite:* at Consecrauit, accepit, Dedit omnibus Utramque. Quippe ait, *Similiter & Calicem.* q. d. ait Kemn. par ratio utriusque est.

V. Paulus post, *Hoc facite,* dixit: *De pane illo edat, & de calice bibat:* Ergo sumenda & utraque.

DICO AD I. Vis præcepti huius in Re, non in Modo consistit. Quia præcipit medium vitæ conseruandæ, quod consistit in Corpore & Sanguine Christi sumendo; non in speciebus seu modo. Vnde declarat illud *Nisi manducaui, &c.* per hoc, *Qui manducat me, uiuet propter me.* Deinde ET sumitur quædoque pro disiunctiua: ut *aurum & argentum non est mihi,* id est, aurum vel argentum. Demum; esto præceptum: Multa sunt Scripturæ præcepta non omnibus, sed aliquibus implenda. Ut, ait Augustinus illud: *Crescite & multiplicamini:* Ita & hoc, *Nisi manduc. &c.*

AD II. Id solis dictum Apostolis est. Quia hoc, *Omnes,* non semper vniuersalissimè capitur: Ut, *Omnes querunt, quæ sua sunt:* at non Sancti: *Omnes peccauerunt;* at non Christus: *Clamauerunt omnes, Crucifige:* at non Apostoli. Ita hîc, *Omnes,* id est, certi generis homines. 2. Alioquin dandum & infidelibus foret; aut fidelium infantibus; aut adultis fidelibus etiam abstemiis. 3. Et Marcus repugnat eo: *Et biberunt ex eo omnes,* sc. Discipuli. Nam *Cenâ: tibus EIS, &c. dedit Discipulis suis &c.*

R. Man-

Manducate: Item, Accipiens Calicem. &c. dedit ILLIS solis, qui hymno dicto exiuerunt in montem oliueti: Tunc dixit ILLIS: OMNES, vos scand. &c. De certis solis hæc omnia. DE I. Dominus dixit, Manducate ex hoc omnes: teste S. Canone Misæ: teste S. Ambrosio, & Paschasio, &c. Esto, non dixerit: Panis partem cuique dedit; & Calicem uni; qui & daret alteri, sicque porro quisque; & dixit; Bibite ex hoc omnes, ne iterum consecrare opus. DE II. In hoc: Christus non dedit laicis; ergo nec à nobis dandus eisdem calix: negatur consequentia: quia Christus dari non prohibuit. DE III. Fusus est Christi Sanguis pro omnibus, impiis & infidelibus; non tamen his dandus est.

AD III. I. Oraculo Matthæi, & Marci 2. Falsum assumit. Nam liberum fuit uti unâ, aut utraque. 3. Patet supra de Omnes. 4. Iure diuino permissiuo. 5. Mentitur tribuens Paulo, quod non dicit: Non enim declarat Traditionem, quasi dicat Dominus, debere omnes diuino mandato utraque uti.

AD IV. Lucas id præceptum posuit post datum panem: post calicem omisit. Hoc, similiter, refertur ad accepit, non ad reliqua verba actionis, nam debuisset & fregisse, & distribuisset calicem similiter ut panem.

AD V. Sic est, Probet seipsum homo, & sic de pane illo edat: Vbi modum præscribit edendi, scilicet cum præuia probatione sui: Et edere ac bibere in spiritualibus idem sunt: ut fiant ambo in utroque modo. Istud, Facite, post Panem absolute ponitur; conditionate verò post Calicem; Hoc facite, quotiescumque bibe-

ritis. q. d. Non obligo ut semper bibatis; sed quoties volueritis.

II. Ex SS. PATRIBVS Luthera-Caluinisticis Suasiones & Corruptelas, vide in Bell. c. 26

III. EX RATIONE SVADENT sic Vtramque. 1. In deserto, 1. Corinth. 10. OMNES eundem potum spiritalem biberunt. Ergo & in Ecclesia sic necesse est. 2. Institutio facta est sub utraque: ergo sic & oblectanda. 3. Dominus & Apostoli dederunt calicem. 1. Cor. 10. Non potestis bibere calicem Domini, & calicem demoniorum. 1. Cor. 11. Omnes in uno Spiritu potati sumus. 4. Testamenti Christi legatum corrumpunt, qui alteram negant partem hæreditariam. 5. Finis est, mortem Christi commemorari: at hæc non perfecte significatur Unâ. 6. Communitas Dulcissima consolatio est calicis; & hæc potuaremur? 7. Si potest tolli pars Eucharistiæ; ergo & Baptismi: ergo & Panis Cæna. 8. Datur laicis Sanguis Domini; cur ergo negatur symbolum?

DICO AD I. Manna & Aqua sunt eis separatim data, quodque solum Et Biberunt spiritaliter, quod ipsum manducare est: & è contra.

AD II. Institutio, non est Præceptio. Illa Sacrificium fuit, & Sacramentum: istud, non hoc, utramque requirit: quòd esse debuit secundum ordinem Melchisedech. Præceptum verò diuersum ab Institutione, subiungitur ad usum Panis; non Calicis.

AD III. Ea probant, Vtramque non esse illicitam, non verò esse præceptam. Ad Corinth. autem agitur de potu Spiritus, quem in Baptismo haurimus; non de potu Sanguinis in Eucharistia.

AD IV. Hæreditas est Christus totus in Eucharistia, non ambæ species

ipsa; Res, non Modus est in præcepto.

AD V. Commemoratio duplex est; Representatiua; ceu rei fit in scena: Narratiua historicè: Mortis Domini: ca memoria prior fit in Sacrificio, representante Passionem totam: Posterior fit manducando & bibendo in Eucharistia Vna, vel Vtraque specie.

AD VI. Solatium idem in vna, quod in vtraque, habetur, ob Rem eandem.

AD VII. Pars Essentialis tolli nquam potest; at potest Modalis. Ut Baptismus olim fiebat totali immersione; nunc tolius capitis aspersione. Sic tolli potest panis, si detur calix: at vtrumque simul tolli nequit.

AD VIII. Dari Sanguinem, id est, totum Christum, est præceptum: at dari species ambas, non est præceptum.

CUR PRÆCEPIT VNAM ECCLESIA?

I. Quia quæ non ad substantiam Sacramentorum pertinent, ea potest ordinare Ecclesia: præsertim vbi Dominus regulam non statuit, vt seruetur certa; Ecclesiæ ibi relictum est, ordinis causa. Sic in Baptismo trinam immersionem mutauit in Vnam, Tertull. l. de Corona mil. & Can. 49. Apost. Rursus Vnã in Conc. IV. Tolet. c. 5. mutauit in trinam. Talis est ritus specierum, quæ non sunt iure diuino præceptæ; nec de Essentia Sacramenti; cum vsus rei, non attingat essentiam eiusdem.

II. Quia licitus semper vbique fuit vsus vnus, aut vtriusque: Concilium Constantiense prohibuit tolli vsum Vnius,

III. Causa Hæreticorum, vttamq; ceu præceptam, vrgentium.

IV. Sic placuit Vniformitati Consentientis Ecclesiæ; quia licuit, & expediuit.

V. Vt irreuerentiæ & effusiones cauerentur.

Q V Æ S T I O LXVII.

Ecquæ S V M M A Breuis omnium dictorum de V N A?

I N S T I T V T I O est sub Vtraque: at non est Præceptum de Vtraq; neq; omnib⁹ vtraq; præcepta est. Institutio autē rei & Præceptio differunt: Ut, Institutum est Matrimonium, Ordo: Prædictio. &c. at non omnibus præceptum; Nisi vt Credant, colantque; non vt vsurpent omnes. Deinde; In Vsu præcepta est substantia Sacramenti; non Circumstantia accidens: illa examussim seruanda in vsu; hæc relicta est ordinationi Ecclesiæ. Vnde nullum de Circumstantia extat præceptum in S. Scriptura: nec vllum reperiunt aduersarii: Et nos cuiuicimus de Vna.

ECCE aduersarios: 1. H V S S I T Æ quærunnt præceptum, Ioann. 6. Nisi mand. &c. 2. L U T H E R A N I reclamant ibi de Eucharistia quicquam agi: quærunntque præceptum Luc. 22. Hoc facite. 3. C A L V I N V S his repugnat; vult dictum solis Ecclesiæ ministris, non Laicis: quæritque præceptum Matth 26. Bibite ex hoc omnes. 4. M A R C V S. c. 16 ad solos id Apostolos dictum ait: Qui & biberrunt ex illo omnes: Et hic verè: illi errorè.

R I 2 II. Vsus

II. **VSVS VNIUS** à Christo comprobatus est. I. **VERBIS**, *Ioann. 6.* I. Hic verò agi de Euch. Negat Lutherus & quidam Calvinista. 2. Concedunt Hussite & Calviniste Gallicani cum Plesæo. l. 4. Euch. c. 2. Se igitur destruunt; nos confirmant; vt & tota Classis S. Patrum. 2. **FACTO**. vt *Luc. 24.* in Emaus: testi. bus S. Patribus: Textu isthic ipso & Effectu illuminationis. Et; Dominus ibi Consecrauit, id est, Sacrificauit vnâ speciem: Quod ex natura rei fit rectè: at nûc non rectè fieret; ob præceptum Ecclesiasticum. Christus ter benedixit panem. 1. Cum miraculo panes & pisces. 2. Cum Sacramento in Coena, 3. In Emaus. 3. **APOSTOLIS VSVS** fuit Vnius, *Act. 2. v. 42.* & *Act. 20. v. 7.* Ita S. Patres, & aduersarii:

Sed hi Synecdochen ibi fingunt partis pro toto.

AT, Cur non pariter & *Ioann. 6.* foret Synecdoche in multiplicatione panû; vt intelligeretur cados vini propinasse? 2. Lucas ter meminit benedicti panis; nunquam vini: huius vel semel meminisset. 3. Iudæi multi, recens conuersi, abstinebant à vino, *Act. 12. v. 20.* *Omnes emulatores Legis Mosaicæ, Nazaræi maxime, Act. 18. v. 18 & c. 21. v. 23,* at hi durante voto erant perseverantes in Doctrina Apostolorum, & Communicatione Fractionis Panis: Ergo sub vna communicarunt. **DICES** Ergo & Apostoli sacrificarint in vna. **RESP.** Esto: licebat exemplo Christi: At nunc non licet, ob præceptum Ecclesiæ: In quo cum Noruegis dispensauit Innoc. VI II. teste Volater. l. 7. Geogra. Adde **VSVS** idem Vnius durauit post Apostolos vt licitus, non vt præceptus, vsque ad tempora Hussitarum.

III. **CHRISTVS TOTVS** Carne, Sanguine, Animâ, Diuinitate, est in vtralibet specie idem; sed Aliter: nam sub specie panis, vi Sacramenti, est carne sola; sub vino, Sanguine solo: cetera tamen vtrouique vi Concomitantia naturalis. **CALVINISTÆ** Christum Carne, Sanguine, Animâ, Diuinitate esse in coelo aiunt: in Sacramento esse negant: ridetque Concomitantiam. **LUTHERANI** Quidam Calvinizant; sed Christi Carnem solam esse sub pane; Sanguinem solum sub vino: Animam in neutra. Ita Illyr. Heshuf Hamelmann Quidam Catholicizant, vt Vbiquitarii Bent Kœn. totum Vtrique in esse. Hinc isti totum nunquam accipiunt; ac proinde nihil plus quàm Calviniste: Quia diuidi Christus nequit quam mori amplius.

IV. **CAUSÆ VNIUS** permissarum, 1. Quia Totus inest Vtrilibet. 2. Ut fructus vtriuslibet ac vtriusque. 3. Multi Abstemi. 4. Loca multa carent Vno. 5. Periculum effusionis. Ob hoc vnâ licitè vsurpari posse centent etiam Brentius *apolog. pro Confess. Wirtenberg.* Melancht. l. de vsu Sacramēt. ait Ruthen. nos p vino vt posse medone, aut mullo. Si ergo iure diuino prohibitum est Communicare sub vna; cur permittunt? Si non prohibitum; cur negant vtrum vnius? At in Iure diuino dispensare nemo potest.

QVÆSTIO LXXVIII.

Eucharistia sine Adoranda ac Veneranda?

LUTHERANI distinguunt. 1. **EXTRA** Vnum adorat. 2. **IN** Vno, Quidam damnant ibi adorationem, et si; et si

item Christum agroscent Corpore & Sanguine; Luth. ibid. Melanch. de Cœna, lly. in Confess. Antwerp. Quidam esse adorandam; Lutherus l. de verbis, *Hoc est Corpus*. Bucerus, Brentius, Kemnitius. Negant hi tamen adorandam sic, ut Catholici docent; quos ἀπολάτρεις vocant.

CALVINUS *Instit.* l. 4. c. 17 § 35. &c. cum suis omnem Eucharistiæ adorationem proclamant esse Idololatriam. Tigurini in apolo- g. fatentur, se adoraturus Sacramentum, si crederentibi Christum esse præsentem.

SVADENT istis. 1. *Lutherus*. Ad verba Cœnæ attendendum; at adoratio impedit attentionem. 2. *Calvinus*. Apostoli communicantes non leguntur adorasse. 3. Christus in omni creatura est: ergo & adoranda foret. 4. *Honorius III.* instituit adorationem: *Urbanus IV.* festum Corporis Christi: ergo humanam inuentum est.

AVTOR. Christo in Eucharistia debetur Adoratio. 1. *Deut. 6. Matt. 4. Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies*: At Christus Deus & homo est in Euch. Ergo. DICES: Adorandus est, ubi est, seque adorari iussit, sc. in Cœlo, non in Sacramento: Nec enim dixit, *Accipite & adorare*. Deinde, Christus non est in Cœna; sed Corpus eius. *RESP. Ioann. 4.* In omni loco adorandus est Deus. Nec in præcepto erat, ut adoraretur; sed ut qui- eleret: rectè tamen adoratus est. Ita Adorari, est secundaria Sacramenti Insti- tutio. 2. Traditio S. Patrum iubet a- dorari in Euch. Christum. *Bellarmin. lib. 4. c. 29.*

DICO AD I. Adoratio ex verbis Cœnæ oritur, ut inde moueamur ad cæ- tantum abest, quòd impediatur.

AD II. Apostoli ut se habuerunt erga conuersantem cum iis Christum: ita & erga latentem sub speciebus. Sem- per ut Deum agnouerunt, sic & colue- runt.

AD III. Non instituit Honorius, sed monuit Prælatos, ne Christum honore sine rent fraudari. Festum Urbanus in- stituit, cuius officium id postulabat.

VIII. DE MISSA.

QVÆSTIO LXIX.

Missa Sacrificium Vnde, Quid, Quotplex esse dicitur?

LUTHERANI. Missam deducunt à voce *Mahhus* *Lzim*, Dan. 11. *Deum Mahhusim colet in loco suo*. Et *Missam*, ait *Kemnit.* p. 2. *Exansu*. robur esse Romani Antichristi. 2. Melanch. *Missam* dici vulgè ab *Missach*, id est, voluntaria oblatio.

3. CALVINUS *Instit.* l. 4. c. 18 § 18. Melanch. in apolo. *Confess. Aug.* dictam volunt à mit- tentis muneribus, quasi symbolis.

4. Missam definit Melanch. ibid. esse o- pus, quod Deo reddimus, ut eum honoremus. Et seque vult Sacrificium duplex, Propitiatoriū, seu Satisfactio pro peccatis Deū placans: Eu- charisticum, seu gratiarum actio pro benefi- ciis; ut est Fides, prædicatio, oratio, &c. & ba- na quæcunque ad laudem Dei: Et hoc proprie vult Missam esse: teste *S. Aug. 10. Ciuit. cap. 6.* *Sacrificium verum est omne opus bonum, quod agitur, ut S. Societate inhereatur Deo; relatum ad eum finem, quo beati esse possimus.*

5. CALVINUS ibid. Nos perpetuo Scri- ptura usu Sacrificium appellari scimus, quicquid omnino Deo offertur.

6. Kemnitius ibid. ait; Sacrificium est Ceremoni- ale quid & externum; ut in Veteri Testam. Hostiæ, ho- locausta, decimæ, &c. 2. Sacrificium Crucis mors Christi. 3. Sacrificium Spiritale interiorius; ut prædica- tio, oratio, lectio, mortificatio &c.

AVTOR. I. Missa, vox antiquissi- ma apud *S. Ambr. l. 5. epist. 37.* *Aug. Serm. 91. de temper. &c.* 1. dicitur à dimissionē po- puli. 2. Accipitur etiam pro precibus. 3. pro Liturgia ab Offertorio vsque ad

Rr 3. finem.